

ZARZĄDZENIE
REGIONALNEGO DYREKTORA
OCHRONY ŚRODOWISKA W GDAŃSKU

z dnia13 sierpnia..... 2026 roku

w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody
„Ptasi Raj”

Na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2026 r. poz.13, 426, 1673, 737 i 912) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustanawia się na 5 lat zadania ochronne dla rezerwatu przyrody „Ptasi Raj”, zwanego dalej „rezerwatem”.

§ 2. Identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków, określa załącznik nr 1 do zarządzenia.

§ 3. Opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów i gatunków zwierząt z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań określa załącznik nr 2 do zarządzenia.

§ 4. Obszar rezerwatu objęty jest ochroną czynną.

§ 5. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania

Z up. Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska
w Gdańsku

Paweł Sępniewski

Zastępca Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska
Regionalny Konserwator Przyrody

Załączniki do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku
z dnia13 sierpnia..... 2026 rok

w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Ptasi Raj”

Załącznik nr 1 do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku
z dnia13 sierpnia.....2026 r.

w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Ptasi Raj”

Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków.

Lp.	Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków
Zagrożenia istniejące wewnętrzne		
1.	Drapieżnictwo ograniczające efektywność gniazdowania ptaków z rzędu siewkowych na Mierzei Messyńskiej.	1) Wyszukiwanie gniazd siewczek i ich zabezpieczenie poprzez montaż koszy z siatki; 2) montaż fotopułapek.
Zagrożenia istniejące zewnętrzne		
2.	Płoszenie ptaków z rzędu siewkowych przez turystów i porzucanie lęgów przez ptaki.	1) Montaż tablic informacyjnych i taśm ostrzegawczych; 2) strzeżenie gniazd ptaków; 3) montaż płotu ograniczającego nielegalną penetrację Mierzei Messyńskiej w celu ochrony ptaków i gniazd.
3.	Deficyt naturalnych dziupli dla nurogęsi, w drzewostanach młodszych klas, w pasie drzewostanów bezpośrednio przylegających do jeziora Karaś oraz jeziora Ptasi Raj.	Montaż/ konserwacja budek lęgowych typu E dedykowanych dla nurogęsi w drzewostanach przylegających do jeziora Karaś oraz jeziora Ptasi Raj.
4.	Penetracja rezerwatu przez turystów i niszczenie istniejącej infrastruktury.	1) Odnowienie oznakowania szlaków udostępnionych; 2) utrzymanie we właściwym stanie technicznym istniejących wież i infrastruktury towarzyszącej; 3) utrzymanie linii widokowej przy wieży obserwacyjnej przy jeziorze Karaś;

		4) utrzymanie drożności szlaków udostępnionych dla ruchu pieszego i rowerowego; 5) utrzymanie i montaż tablic edukacyjnych i urzędowych; 6) sprzątanie odpadów.
5.	Zagrożenie pożarowe i bezpieczeństwa użytkowników szlaków udostępnionych dla ruchu pieszego i rowerowego wynikające z obecności dużej ilości zamierających drzew.	1) Ocena stanu zdrowotnego drzew rosnących przy udostępnionych szlakach, drogach oraz udostępnionej infrastrukturze turystycznej i edukacyjnej; 2) usuwanie drzew stwarzających zagrożenie dla użytkowników tych szlaków, dróg i infrastruktury turystycznej z pozostawieniem drewna w rezerwacie; 3) patrole Straży Leśnej.
6.	Intensywne procesy brzegowe prowadzące do zmniejszenia powierzchni wydmy białych, możliwość przzerwania brzegu jeziora Ptasi Raj.	Odtworzenie plaż oraz wydmy na Mierzei Messyńskiej poprzez refulację oraz budowę płotków wydymotwórczych i/lub nasadzenia piaskownicy zwyczajnej.
7.	Obecność obcego gatunku inwazyjnego tj. barszczu Sosnowskiego <i>Heracleum sosnowskyi</i> przy granicy rezerwatu (działka nr 1 obręb ewidencyjny 139).	Monitorowanie rezerwatu pod kątem występowania i rozprzestrzeniania się gatunków inwazyjnych. W przypadku stwierdzenia barszczu Sosnowskiego <i>Heracleum sosnowskyi</i> w rezerwacie, eliminacja gatunku i utylizacja biomasy zgodnie z przyjętym dla niego sposobem zwalczania - według aktualnych potrzeb.
Zagrożenia potencjalne wewnętrzne		
8.	Nie stwierdzono.	Nie wskazuje się.
Zagrożenia potencjalne zewnętrzne		
9.	Nie stwierdzono.	Nie wskazuje się.

**Załącznik nr 2 do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku
z dnia13...Sierpnia.....2026 r.
w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Ptasi Raj”**

Opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów i gatunków zwierząt, z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań.

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar zadań ochronnych	Lokalizacja zadań ochronnych
1.	1) Wyszukiwanie gniazd ptaków i ich zabezpieczenie; 2) montaż fotopułapek.	1) Montaż koszy z siatki dla sieweczek; dolny rząd siatki będzie miał oczka o wym. ok. 50x100 mm. Wysokość nad poziomem gruntu 50-100 cm, średnica kosza u podstawy wynosić będzie 125-150 cm; 2) montaż fotopułapek w miarę aktualnych potrzeb; w miejscu optymalnym do obserwacji drapieżników.	Obszar Mierzei Messyńskiej, dz. 171/4, obr. 0139 Górki Wschodnie.
2.	Przeciwdziałanie płoszeniu ptaków, w tym sieweczek obrożnych poprzez: 1) montaż tablic informacyjnych;	1) montaż tablic w sąsiedztwie miejsc lęgowych ptaków - według potrzeb;	1) Obszar Mierzei Messyńskiej, dz. ewid. 171/4, obr. 0139 Górki Wschodnie oraz przy granicy Mierzei i grobli kamiennej (dz. ewid. 138/1 lub 171/3 obr. 0139 Górki Wschodnie);
	2) montaż taśm ostrzegawczych;	2) taśmy zamontowane w obrębie Mierzei Messyńskiej celem dodatkowego oznaczenia miejsc niedostępnych dla turystów. Corocznie po odbyciu lęgów przez ptaki taśmy będą demontowane (najpóźniej do dnia 15 września);	2) ÷ 3) Obszar Mierzei Messyńskiej, dz. ewid. 171/4, obr. 0139 Górki Wschodnie;

	3) strzeżenie rejonu gniazdowania ptaków siewkowych;	3) strzeżenie w sezonie lęgowym od maja do sierpnia – głównie w weekendy, notowanie liczby naruszeń zakazów w rezerwacie. W przypadku nasilonego ruchu w okresie wakacyjnym wykonywanie częstszych patroli, szczególnie od strony kamiennej grobli i strony wschodniej Mierzei;	
	4) montaż płotu drewnianego w celu ochrony ptaków i ich gniazd. Zapewnienie odpowiednich warunków do odbycia lęgów, ochrona przed niepokojeniem i rozdeptaniem gniazd przez odwiedzających rezerwat.	4) płot drewniany o wys. 1 m; zbudowany w sposób umożliwiający przejazd służb nadzorujących – pozostawienie przejazdu na dł. 5-7 m, długość – do 100 m. Corocznie po odbyciu lęgów przez ptaki płot będzie demontowany (najpóźniej do dnia 15 września).	4) Obszar Mierzei Messyńskiej, dz. ewid. 171/4, obr. 0139 Górki Wschodnie, na granicy rezerwatu od strony wschodniej.
3.	Montaż/ konserwacja budek lęgowych dedykowanych dla nurogęsi.	Montaż/ konserwacja budek lęgowych typu E dedykowanych dla nurogęsi zabezpieczonych przed dostępem drapieżników; według aktualnych potrzeb.	Drzewostany przylegające do jeziora Karaś oraz jeziora Ptasi Raj.
4.	Przeciwdziałanie penetracji rezerwatu i utrzymanie infrastruktury:		1) ÷ 3)
	1) odnowienie oznakowania szlaków udostępnionych;	według aktualnych potrzeb;	Pododdziały 171 r i 171 s – leśnictwo Sobieszewo, Nadleśnictwo Gdańsk.
	2) utrzymanie istniejącej infrastruktury w należytym stanie;	2) przeprowadzanie bieżących napraw elementów infrastruktury. Prace wykonywać poza sezonem lęgowym ptaków. Dopuszcza się wykonanie bieżącej konserwacji (drobne naprawy) w okresie lęgowym, w zakresie nie powodującym płoszenia ptaków. Podczas prowadzenia prac infrastrukturę należy odpowiednio oznaczyć i zabezpieczyć przed wchodzeniem osób postronnych;	
	3) utrzymanie linii widokowej przy wieży obserwacyjnej	3) przycięcie gałęzi drzew rosnących bezpośrednio przy wieży obserwacyjnej przy jeziorze Karaś oraz w jej	

	przy jeziorze Karaś oraz w jej najbliższym otoczeniu;	najbliższym otoczeniu, w odległości do ok. 20 m od wieży, w celu uwidocznienia osi widokowej. Prace wykonać według potrzeb – po okresie lęgowym ptaków;	
	4) utrzymanie drożności udostępnionych szlaków.	4) przycięcie gałęzi znajdujących się w świetle udostępnionych szlaków.	
5.	Ograniczenie zagrożenia wynikającego z dużej ilości martwych drzew.	1) Ocena stanu zdrowotnego drzew rosnących przy udostępnionych szlakach, drogach oraz infrastruktury turystycznej; 2) usuwanie drzew martwych i uszkodzonych, pochylonych w kierunku udostępnionych szlaków, dróg i udostępnionej infrastruktury turystycznej i edukacyjnej; 3) wycięte/obalone drzewa należy pozostawić w rezerwacie w miejscu nie stwarzającym zagrożenia; 4) patrole Straży Leśnej.	Wzdłuż udostępnionych szlaków, dróg oraz infrastruktury turystycznej.
6.	Wymiana, montaż i utrzymanie tablic urzędowych, edukacyjnych, kierunkowych.	1) Wymiana, montaż nowych tablic urzędowych; według aktualnych potrzeb; 2) wymiana, montaż, utrzymanie tablic edukacyjnych i kierunkowych, według aktualnych potrzeb.	1) na granicy rezerwatu przyrody; 2) na przebiegu szlaku udostępnionego dla ruchu pieszego oraz na wieżach obserwacyjnych.
7.	Sprzątanie odpadów.	Według potrzeb.	Obszar rezerwatu.
8.	Stabilizacja Mierzei Messyńskiej -odtworzenie plaż oraz wydmy na Mierzei Messyńskiej -poprzez zasilenie piaskiem m.in. z toru podejściowego Portu w Gdańsku oraz budowę płotków wydymotwórczych i/lub nasadzenia piaskownicy zwyczajnej.	Zasypanie odsłoniętych odcinków opaski na odcinku ok. 1300 m i odtworzenie plaży o szerokości ok. 30 m oraz części wydmy (do szer. 5 m, do wys. 3,5 m) w miejscach przerwanego wału. Prace wykonać na odcinku ok. 1300 m, materiał pozyskać m.in. z toru podejściowego Portu w Gdańsku. Do zabezpieczenia opaski i wyrównania nadkładu piasku dopuszcza się wykorzystanie spychaczy. Dopuszcza się transport rur i maszyn plażą od strony Sobieszewa. Materiał piaszczysty transportować od strony wody bez zajęcia lądu. Rury do refulacji należy ułożyć przy opasce betonowej. Prace refulacyjne prowadzić w terminie od 1 września do 28 lutego pod nadzorem ornitologicznym oraz po	Obszar Mierzei Messyńskiej, dz. ewid. 171/4, obr. 0139 Górkę Wschodnie (kilometr brzegu 57,7-59).

		sprawdzeniu pod kątem występowania zmierzacza plażowego. W przypadku jego stwierdzenia prowadzić prace w terminie, w którym prace nie stanowią zagrożenia dla tego gatunku tj. od października do końca lutego. W celu utrwalenia efektu refulacji dopuszcza się budowę płotków wydmotwórczych z materiałów naturalnych (według potrzeb) i/lub nasadzenie piaskownicy zwyczajnej <i>Ammophila arenaria</i> na fragmencie odtwarzanego wału wydmowego pasem szerokości do ok. 1,5 m na odcinku ok. 1300 m. Materiał pobrać ze stanowisk naturalnych na Wyspie Sobieszewskiej.	
9.	Usuwanie inwazyjnych gatunków roślin w przypadku ich stwierdzenia w rezerwacie.	Monitorowanie rezerwatu pod kątem występowania i rozprzestrzeniania się gatunków inwazyjnych. W przypadku stwierdzenia barszczu Sosnowskiego <i>Heracleum sosnowskyi</i> lub innych gatunków inwazyjnych w rezerwacie ich eliminacja z rezerwatu i utylizacja biomasy, zgodnie z przyjętym dla niego sposobem zwalczania -według aktualnych potrzeb.	Obszar rezerwatu.

Uzasadnienie

Zadania ochronne dla rezerwatu przyrody „Ptasi Raj” zostały opracowane na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2026 r. poz. 13 z późn. zm.) zgodnie z art. 22 ust. 3 tej ustawy. Przez zadania ochronne rozumie się wyszczególnienie ustalonych działań ochronnych, które wynikają z potrzeby przeciwdziałania stwierdzonym zagrożeniom i utrzymania celu ochrony rezerwatu.

Rezerwat przyrody „Ptasi Raj” został powołany na mocy zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 5 listopada 1959 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP Nr 100, poz. 535).

Celem ochrony w rezerwacie jest *zachowanie „ze względów naukowych i dydaktycznych obszaru bagien wraz z dwoma zarastającymi trzciną jeziorami na żuławach wiślanych, stanowiącego naturalną ostoję ptactwa wodnego i błotnego oraz miejsce wypoczynku ptaków przelotnych”*.

Działania ochronne planowane w rezerwacie mają na celu powstrzymanie antropopresji, nieukierunkowanego ruchu turystycznego w obrębie Mierzei Messyńskiej i ochronę lęgowych ptaków z rzędu siewkowe, w szczególności gniazdującej w rezerwacie sieweczki obrożnej. Jest to gatunek rzadki przy Ujściu Wisły, podlegający ochronie ścisłej i wymagający ochrony czynnej. W Polsce występuje około 350-400 par. Największym zagrożeniem dla ptaków gniazdujących na otwartych powierzchniach są nie tylko turyści przeplaszający i zdeptujący gniazda, ale i drapieżniki które mogą atakować Nielotne młode i dorosłe osobniki, a także wyjadać jaja lub pisklęta. W związku z dużym ryzykiem możliwości rozdeptania gniazd siewczek przez ludzi, a także ich niepokojeniem w okresie lęgowym - na granicy rezerwatu od strony wschodniej zostanie postawiony płot drewniany uniemożliwiający wejście na Mierzę Messyńską. Corocznie po zakończeniu lęgów, w terminie do dnia 15 września płot będzie demontowany.

Ze względu na deficyt naturalnych dziupli dla nurogęsi w młodszych drzewostanach przylegających do jeziora Karaś oraz jeziora Ptasi Raj w ramach działań ochronnych zaplanowano montaż/konserwację budek lęgowych dedykowanych nurogęsi.

Dla ograniczenia antropopresji i jej skutków konieczne jest utrzymanie istniejącej infrastruktury tj. tablic „urzędowych” i informacyjno-edukacyjnych, a także dwóch istniejących wież obserwacyjnych.

Ze względu na położenie rezerwatu w strefie nadmorskiej i duże narażenie na silne wiatry, zamierające lub martwe drzewa mogą stwarzać zagrożenie dla osób przemieszczających się udostępnionymi szlakami oraz korzystających z wież obserwacyjnych. Dla zapewnienia ich bezpieczeństwa należy monitorować stan zdrowotny drzew rosnących przy udostępnionych szlakach, drogach oraz wieżach obserwacyjnych. Drzewa, które mogą przewrócić się na te szlaki, drogi i infrastrukturę (martwe, zamierające), należy wyciąć lub obalić do rezerwatu i pozostawić do rozkładu. Zakres prac powinien obejmować strefy o szerokości zbliżonej do wysokości drzew (od krawędzi drogi do podstawy pnia) i tylko te drzewa, które są pochylone w kierunku szlaku, drogi lub wież obserwacyjnych.

Jako działanie zapobiegające utracie siedlisk przyrodniczych chronionych w rezerwacie, w tym jeziora Ptasi Raj, Urząd Morski w Gdyni zaplanował stabilizację

Mierzei Messyńskiej przy użyciu piasku pochodzącego z toru podejściowego do Portu Północnego oraz budowę płotków wydmotwórczych i/lub nasadzenia piaskownicy zwyczajnej. Ww. zabiegi powtarzane są co kilka lat, co pozwala na zabezpieczenie wału wydmowego przed przerwaniem i ochronę siedlisk przyrodniczych, w tym jeziora Ptasi Raj, a także zmniejszenie intensywności abrazyjnych procesów.

Podjęcie kompleksowych działań ochronnych, które zostały zaplanowane w niniejszym zarządzeniu pozwoli na skuteczniejszą ochronę obszaru rezerwatu wraz z jego ornitofauną.

W rezerwacie nie przewiduje się wykonania zadań ochronnych dotyczących ochrony czynnej gatunków roślin lub grzybów.

W rezerwacie nie ma obszarów objętych ochroną ścisłą i krajobrazową.

Niniejsze zarządzenie zostało wydane w oparciu o wniosek Nadleśnictwa Gdańsk pismo nr ZG.7212.1.2026.

Projekt zarządzenia został wysłany w trybie roboczym do zapoznania się i wniesienia uwag do Nadleśnictwa Gdańsk, Urzędu Morskiego w Gdyni, Urzędu Miejskiego w Gdańsku, Grupy Badawczej Ptaków Wodnych KULING (email z dnia 15.04.2026 r.).

Urząd Morski w Gdyni przesłał swoje uwagi do projektu zarządzenia (email z dnia 16.04.2026 r.). RDOŚ w Gdańsku przeanalizował uwagi i uwzględnił większość uwag w niniejszym zarządzeniu.

Nadleśnictwo Gdańsk pismem ZG.7212. 1.2026 z dnia 23.04.2026 r. wniosło uwagi do projektu zarządzenia. RDOŚ w Gdańsku przeanalizował uwagi i uwzględnił wszystkie w niniejszym zarządzeniu.

Grupa Badawcza Ptaków Wodnych KULING nie wniósł uwag do projektu zarządzenia (email z dnia 30.04.2026 r.).

Według informacji zawartej w wiadomości email od Urzędu Miasta Gdańska (email z dnia 15.06.2026 r.) w 2026 roku przy granicy rezerwatu „Ptasi Raj” na działce nr 1 obręb ewidencyjny 139 stwierdzono występowanie barszczu Sosnowskiego *Heracleum sosnowskyi*. W celu przeciwdziałania temu istniejącemu zagrożeniu zewnętrznemu w ramach niniejszych zadań zaplanowano monitorowanie rezerwatu pod kątem występowania i rozprzestrzeniania się gatunków inwazyjnych. W przypadku stwierdzenia barszczu Sosnowskiego *Heracleum sosnowskyi* lub innych gatunków inwazyjnych w rezerwacie ich eliminacja z rezerwatu i utylizacja biomasy, zgodnie z przyjętym dla niego sposobem zwalczania -według aktualnych potrzeb.

Informacja o projekcie zadań ochronnych została zamieszczona w publicznie dostępnym wykazie danych, udostępnianym poprzez System Informacji o Środowisku karta nr 633/2026.

Projekt zarządzenia został zaopiniowany przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska z uwagami (pismo DZP-WO.6201.46.2026.IŁ z dnia 04.08.2026 r.). RDOŚ w Gdańsku przeanalizował uwagi i uwzględnił w niniejszym zarządzeniu.

